

Eduskunnan sivistysvaliokunta

HE 194/2026 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmopalvelun tarjoajan velvollisuudesta investoida audiovisuaaliseen sisältöön

Medialiitto kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja esittää kunnioittaen seuraavat huomiot:

Pääviestit ja yhteenveto

- **Sääntely, jonka tarkoituksena on vahvistaa kotimaista audiovisuaalista tuotantoa, ei saa heikentää juuri niitä kotimaisia yksityisesti omistettuja mediayhtiöitä, jotka jo nykyisin investoinneillaan rahoittavat ja tilaavat merkittävän osan suomalaisesta AV-tuotannosta.** Valiokunnan tulee arvioida huolellisesti myös esityksen tarvetta ja oikeasuhtaisuutta. Sanoma Media Finlandin lausunnossa viitatus mukaisesti Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi esityksen perusteena olevan markkinahäiriön olemassaolon ja velvoitteen tarpeen jäävän osin epäselviksi.
- **Ehdotettu viiden prosentin investointivelvoite on eurooppalaisessa vertailussa korkea ja voi nostaa tuotantokustannuksia sekä vääristää kilpailua Suomen pienillä audiovisuaalisen sisällön markkinoilla.** Velvoitteen tasoa tulee arvioida uudelleen ottaen huomioon muiden jäsenvaltioiden maltillisemmat ratkaisut, Suomen markkinoiden koko, tuotantokapasiteetti ja kotimaisten toimijoiden nykyiset investoinnit.
- **Jos investointivelvoite otetaan käyttöön, maltillinen rahastomalli olisi nyt esitettävää investointivelvoitetta tasapainoisempi vaihtoehto.** Jo nyt merkittävästi kotimaiseen audiovisuaaliseen sisältöön investoivien toimijoiden asema tulee ottaa sääntelyssä nykyistä paremmin huomioon. Medialiitto katsoo, että valiokunnan tulee arvioida mahdollisuutta rajata tällaiset toimijat maksuvelvollisuuden ulkopuolelle. Toinen vaihtoehto on, että niiden nykyiset hyväksyttävät sisältöinvestoinnit otetaan muutoin kattavasti huomioon velvoitteen täyttämisessä.

- **Sääntelyllä ei saa heikentää immateriaalioikeuksien säilymistä Suomessa eikä kotimaisen audiovisuaalisen alan pitkän aikavälin arvomuodostusta.** Suora investointivelvoite voi keskittää tuotantoja harvoille toimijoille ja kannustaa kansainvälisiä palveluntarjoajia hankkimaan tuotantojen oikeudet itselleen.
- **Suomalaisen sisällön tosiasiallinen näkyvyys edellyttää tuotantorahoituksen lisäksi kotimaisten tilausohjelmalvelujen ja televisioyhtiöiden löydettävyyden parantamista.** Investointivelvoitetta tulee tarkastella osana laajempaa mediapoliittista kokonaisuutta, johon kuuluvat kotimaisten mediasisältöpalveluiden löydettävyyden digitaalisissa ympäristöissä sekä tasapuoliset kilpailuedellytykset suhteessa kansainvälisiin palveluihin.

1. Kotimaisten mediayhtiöiden kilpailukyky ja sääntelyn tarve

Suomalaiset yksityisesti omistetut televisio- ja mediayhtiöt jo nykyisin investoineillaan rahoittavat sekä toimivat tilaajina ja jakelijoina kotimaiselle audiovisuaaliselle sisällölle. Sääntelyllä ei saa heikentää näiden toimijoiden kykyä jatkaa investointejaan suomalaisiin sisältöihin.

Kotimainen sisältö on suomalaisille televisio- ja tilausohjelmalveluille keskeinen kilpailutekijä suhteessa kansainvälisiin suoratoistopalveluihin. Jos suuret kansainväliset palveluntarjoajat täyttävät velvoitteensa pääosin suorilla investoinneilla, ne kilpailevat kotimaisten toimijoiden kanssa samoista tuotannoista, tuotantoyhtiöistä, tekijöistä ja oikeuksista. Se voi vahvistaa globaalien toimijoiden asemaa Suomen markkinoilla samalla, kun kotimaisten yhtiöiden mahdollisuudet rahoittaa suomalaisia sisältöjä heikkenevät.

Medialiitto pitää tärkeänä, että esityksen tarvetta ja oikeasuhtaisuutta arvioidaan vielä eduskuntakäsittelyn aikana. Sanoma Media Finlandin lausunnossa viitatus KKV:n lausunnon mukaan kotimaiset mediayhtiöt ja osin myös kansainväliset toimijat investoineillaan rahoittavat, tuottavat ja tarjoavat jo nykyisin kotimaista audiovisuaalista sisältöä. Osin jää epäselväksi, onko esityksen perusteena oleva markkinahäiriö osoitettu ja onko ehdotettu velvoite sen korjaamiseksi välttämätön ja oikeasuhtainen.

Medialiitto kannattaa tavoitetta vahvistaa kotimaista audiovisuaalista tuotantoa. Sääntelyratkaisun tulee kuitenkin aidosti lisätä suomalaisen AV-alan elinvoimaisuutta eikä muuttaa kilpailutilannetta tavalla, joka vähentää nykyisiä kotimaisia

investointeja tai vaarantaa kotimaiseen sisältöön keskittyneiden toimijoiden asemaa.

2. Velvoitteen taso ja vaikutukset tuotantokustannuksiin

Esityksen mukainen investointivelvoite olisi viisi prosenttia palveluntarjoajan viimeksi päättyneellä tilikaudella Suomessa kertyneestä liikevaihdosta. Sama velvoitteen kokonaistaso koskisi sekä suoria investointeja että valtiolle suoritettavaa maksua tai niiden yhdistelmää.

Medialiitto pitää ehdotettua tasoa korkeana suhteessa Suomen markkinoiden kokoon ja Sanoma Media Finlandin lausunnossa esitetyn vertailun mukaisesti useiden muiden jäsenvaltioiden ratkaisuihin (muun muassa Kreikka, Puola, Ruotsi).

Suomen audiovisuaalisen tuotannon markkinat ja käytettävissä oleva tuotantokapasiteetti ovat rajalliset. Jos useat suuret kansainväliset palveluntarjoajat lisäävät samanaikaisesti suoria investointejaan, kasvanut kysyntä voi nostaa tuotantojen kustannustasoa. Kustannusten nousu vaikuttaisi myös niihin kotimaisiin mediayhtiöihin, jotka jo nykyisin investoinneillaan rahoittavat ja tilaavat suomalaisia ohjelmia.

Lisääntyvä investointimäärä ei siten välttämättä muutu vastaavassa suhteessa uusiksi tuotannoiksi, työksi tai alan kestäväksi kasvuksi. Osa lisärahoituksesta voi siirtyä kustannustason nousuun. Samalla kotimaisten mediayhtiöiden mahdollisuudet ylläpitää nykyistä tuotantomäärää voivat heikentyä.

Medialiitto katsoo, että viiden prosentin velvoitetasoa tulee arvioida uudelleen. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon Suomen markkinoiden koko, tuotantokapasiteetti, toimijoiden nykyiset investoinnit sekä muissa jäsenvaltioissa tehdyt ratkaisut.

3. Rahasto- ja maksumalli sekä nykyisten investointien huomioon ottaminen

Jos investointivelvoite päätetään ottaa käyttöön, Medialiitto pitää maltillista rahasto- ja maksumallia suoraa investointivelvoitetta tasapainoisempana toteutustapana.

Rahastomallin avulla varoja voidaan kohdentaa suunnitelmallisesti ja useisiin erilaisiin tuotantoihin. Malli vähentää riskiä siitä, että suuri kansainvälinen toimija täyttää merkittävän osan velvoitteestaan yhdellä suurella tuotannolla ja rahoitus keskittyy harvoille tuotantoyhtiöille. Suomen elokuvasäätiön kautta jaettavaa avustusta pidetään tapana tukea alaa suunnitelmallisemmin ja monipuolisemmin kuin suurten kansainvälisten toimijoiden suorilla sisältöinvestoinneilla.

Medialiitto katsoo, että maltillisempi maksutaso vähentäisi sääntelyn kielteisiä markkinavaikutuksia ja tekisi rahastomallista kansainvälisille palveluntarjoajille aidosti käyttökelpoisen vaihtoehdon suorille investoinneille.

Jo nykyisin merkittävästi kotimaiseen sisältöön investoivien toimijoiden asema tulee ottaa sääntelyssä paremmin huomioon. Medialiitto esittää valiokunnan arvioitavaksi, että tällaiset toimijat rajattaisiin maksuvelvollisuuden ulkopuolelle tai että niiden nykyiset hyväksyttävät sisältöinvestoinnit otettaisiin muutoin kattavasti huomioon velvoitteen täyttämisessä. Tavoitteena tulee olla, etteivät kotimaiset toimijat joudu sekä ylläpitämään nykyisiä merkittäviä sisältöinvestointejaan että suorittamaan niiden lisäksi erillistä maksua.

Rahastosta myönnettävän tuen ehtojen tulee olla riittävän laajat ja käytännössä toimivat. Medialiitto pitää tärkeänä, että tuettavalla tuotannolla on pääsääntöisesti tilaaja tai muu sen toteuttamisen ja yleisölle saattamisen varmistava tahon. Rahastomallin tulee olla ennakoitava, hallinnollisesti kevyt ja kilpailuneutraali. Myös julkisen palvelun toimijan asema tulee ottaa huomioon siten, ettei tukijärjestelmä vaaranna kilpailuneutraliteettia.

4. Immateriaalioikeuksien säilyminen ja kotimainen arvonmuodostus

Investointivelvoitteella voi olla merkittäviä vaikutuksia audiovisuaalisten tuotantojen oikeuksien omistukseen ja kotimaisen AV-alan arvonmuodostukseen.

Suora investointivelvoite voi kannustaa kansainvälisiä palveluntarjoajia hankkimaan tuotantojen immateriaalioikeudet itselleen tai järjestämään tuotannot omien tuotantorakenteidensa kautta. Tuotanto voidaan tällöin toteuttaa Suomessa, mutta oikeuksien myöhemmästä hyödyntämisestä syntyvä taloudellinen arvo ei välttämättä jää suomalaisille tuotantoyhtiöille tai muille kotimaisille oikeudenhaltijoille.

Immateriaalioikeudet ovat keskeinen osa tuotantoyhtiöiden liiketoimintaa ja pitkän aikavälin kilpailukykyä. Niiden avulla tuotantoyhtiöt voivat hyödyntää sisältöjä eri markkinoilla, kehittää uusia tuotantoja ja vahvistaa yritystensä taloudellista perustaa. Sääntelyn onnistumista ei siksi tule arvioida ainoastaan Suomessa tehtävien tuotantojen tai niihin käytetyn rahoituksen määrän perusteella. Olennaista on myös se, mihin tuotannoista syntyvät oikeudet ja taloudellinen arvo jäävät.

Suoran investointivelvoitteen täyttäminen muutamalla suurella tuotannolla voi lisäksi keskittää rahoitusta rajatulle joukolle tuotantoyhtiöitä. Tällainen kehitys ei vahvistaisi tuotantokentän monimuotoisuutta eikä pienempien toimijoiden edellytyksiä osallistua markkinoille.

Medialiitto katsoo, että valiokunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota sääntelyn vaikutuksiin oikeuksien omistukseen, tuotantorakenteisiin ja arvon jakautumiseen. Lain tulee vahvistaa Suomessa toimivan audiovisuaalisen alan kestävä kasvua eikä johtaa immateriaalioikeuksien tai niihin perustuvan arvon siirtymiseen pois kotimaisilta toimijoilta.

5. Kotimaisten palvelujen ja sisältöjen löydettävyys

Suomalaisen audiovisuaalisen sisällön näkyvyys ei vahvistu pelkästään lisäämällä tuotantorahoitusta. Olennaista on myös varmistaa, että kotimaiset televisio- ja tilausohjelmalvelut löytyvät helposti päätelaitteissa ja digitaalisissa palveluissa. Kotimaiset palvelut ovat suomalaisen sisällön keskeisiä tilaajia, rahoittajia ja yleisölle välittäjiä.

Investointivelvoitetta ja löydettävyyttä tulee tarkastella yhtenä mediapoliittisena kokonaisuutena, jolla vahvistetaan kotimaisen sisällön tosiasiallista näkyvyyttä ja kotimaisten toimijoiden tasapuolisia kilpailuedellytyksiä suhteessa kansainvälisiin palveluihin. Tämä vastaa myös Liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteita Suomen EU-vaikuttamisessa, jossa kotimaisten mediapalvelujen löydettävyyden parantaminen on nostettu keskeiseksi tavoitteeksi AVMS-direktiivin uudistamisessa.

6. LOPUKSI: Hallinnollinen taakka ja sääntelyn jälkiarviointi

Investointivelvoitteen toimeenpanosta aiheutuva hallinnollinen taakka on pidettävä mahdollisimman kevyenä. Esityksen mukaiset vuosittaiset raportointivelvoit-

teet Liikenne- ja viestintävirastolle tulee toteuttaa hyödyntämällä mahdollisimman pitkälle jo kerättäviä tietoja ja olemassa olevia raportointimenettelyjä. Uusi sääntely ei saa aiheuttaa toimijoille tarpeetonta lisäbyrokratiaa.

Medialiitto pitää tärkeänä, että lain vaikutuksia seurataan järjestelmällisesti heti sen voimaantulosta lähtien ja että varsinainen jälkiarviointi tehdään nopeasti, viimeistään hallituksen esityksessä mainitussa vuoden 2030 aikataulussa. Arviointi on perusteltua tehdä tätä aiemminkin, jos seurannassa havaitaan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kuten esimerkiksi kohtuutonta hallinnollista taakkaa, kohonneita tuotantokustannuksia, kilpailun vääristymistä tai kotimaisten toimijoiden aseman heikentymistä suhteessa globaaleihin tilausohjelmalveluntarjoajiin. Jälkiarvioinnin tulee johtaa tällaisissa tilanteissa korjaaviin toimenpiteisiin eli lainsäädännön muuttamiseen.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Riikka Tähtivuori
edunvalvontajohtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.